

Barraca 1 del Gibert

Rellinars

Ubicació

Comarca: Vallès Occidental
Lloc/Adreça: Can Gibert
Emplaçament
Alçada: Entre el Torrent del Vetllador i el Torrent de la Font d'en Sala.
355

Coordenades:

Latitud: 41.64476
Longitud: 1.91884
UTM Est (X): 409964
UTM Nord (Y): 4610900

Classificació

Número de fitxa 08179 - 274
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Popular Contemporani Modern
Segle XVIII-XX
Estat de conservació Dolent
Notes de conservació: La negror i fosa del travertí sobretot a nivell de la façana principal podria indicar que en aquest indret va haver-hi algun incendi. Això podria explicar la recollida de les teules.

Protecció

Observacions protecció: Inexistent
Decret 27/2011 del Consell Comarcal del vallès Occidental

Accés

Ús actual: Difícil
Sense ús

Titularitat

Titular: Privada
08178A011000110000OI

Autoria de la fitxa Jordi Montlló i Laura Bosch

Data de registre de la fitxa: ds., 23/02/2019 - 01:00

Descripció

Barraca de pedra seca, molt emboscada, situada en el vessant esquerre del Torrent de la Font d'en Sala. Per accedir-hi cal agafar el Camí de Rellinars a Casajoana. En l'indret on el torrent deixa veure el seu llit, en una solera rocosa i ample on conflueix el torrent dels Bugaders cal deixar la pista rodada per agafar un camí que s'inicia en aquest indret i que puja paral·lel resseguint la riba esquerra del torrent de la Font d'en Sala. Es tracta d'una construcció aèria aïllada, fonamentada directament al damunt de la roca, en un indret on la feixa s'estreny. És de planta quadrada de 3,10 metres de costat (mesures preses a l'exterior). El paredat està fet de pedra irregular i travertí, collat amb morter de garsa. La porta d'accés, situada a mà dreta de la façana està ensorrada; per les restes observades in situ tindria una amplada de 0,60 metres i estaria orientada al sud-oest. L'alçada no s'ha pogut determinar, tot i que la dels murs conservats és d'1,70 metres i el gruix és de 0,50 metres. La coberta hauria estat feta amb teula àrab, a un sol vessant, reposant en un embigat de fusta, probablement fet amb troncs de càdec, que no s'ha conservat.

Les teules s'han localitzat a la part del darrera de la barraca, ben endreçades. Una quinzena de metres més amunt, hi ha un dipòsit d'aigua amb la pica per a preparar el caldo bordelès amb les restes de la coberta de volta per aproximació de filades que s'ha netejat i documentat amb motiu de la seva descoberta durant la realització del Mapa de Patrimoni.

Observacions:

Aquesta barraca no consta en l'inventari de l'Observatori del Paisatge de Catalunya dins el projecte Wikipedra de construccions de pedra seca. Però sí que està documentada en el plànol de barraques i elements de pedra seca del Claudi Perarnau.

Història

La tècnica de la pedra seca es caracteritza per l'ús de la pedra sense treballar i sense cap material d'unió. Les irregularitats de les lloses es corregeixen amb pedruscall. La pedra només es treballa quan ha de tenir una tasca específica, com llindes o escaires. A Rellinars aquesta tècnica s'utilitza en les barraques de vinya, en les parets de marge per aterrar el terreny i també en tines.

Es tracta d'una tècnica amb uns orígens molt remots però que la seva expansió es vincula amb el creixement de la viticultura durant la segona meitat del segle XIX (SOLER i PERARNAU:1985). No hi ha testimonis, ni documentació que puguin aportar una cronologia més antiga. Els condicionants que afavoreixen l'aparició de les barraques són: un increment de l'àrea cultivable que provoca la construcció de parets de pedra seca per formar feixes; una atenció més continuada que reclama el conreu de la vinya, creant la necessitat d'aixopluc i magatzem d'eines del pagès que restarà més temps lligat al camp; i, finalment, la presència al Bages, d'un estrat rocós molt pròxim a la superfície.

La situació geogràfica d'aquestes barraques ve condicionada per la necessitat d'aprofitament de l'espai conreat. Podem trobar, per tant, barraques construïdes entre dues feixes de diferent nivell, sempre i quan siguin del mateix propietari. També podem trobar barraques enmig del camp, però es deu al mateix condicionant, ja que segurament es tracta d'una franja del camp rocosa o de difícil utilització pel conreu. Finalment, també podem trobar les barraques en un racó del camp, on s'amuntegaven les pedres extretes de llaurar, o fora del camp semi excavades en un marge. Segons la tipologia de la seva construcció, poden ser de planta circular o quadrangular i poden ser construccions isolades o estar adossades en un marge o altra construcció. La volta de les de planta circular es fa per aproximació de fileres. En canvi, les de planta quadrangular poden tenir la volta per aproximació de fileres o en base a un sistema piramidal. Pel que fa al tema dels constructors, es pot parlar de tres teories: l'existència de quadrilles de "barracaires" itinerants, els "sardans", o el propi pagès. L'existència del sardans s'ha recollit en el treball de Soler i Perarnau (1985)

gràcies a un informant que situa aquests personatges a finals del segle XIX. Es tracta d'homes procedents de la Cerdanya, segurament la part alta de la Cerdanya, que oferien els seus serveis per a la construccions de pedra seca, com activitat complementària en èpoques climatològicament adverses en el seu lloc de residència.

Bibliografia

PLANS MAESTRA, Jaume (2009). Arquitectura tradicional rural en pedra seca a la comarca del Bages. Ajuntament de Bellpuig i Publicacions d l'Abadia de Montserrat.

RECALL HISTÒRIC DE MURA (2017). Pedra seca, pedra viva. Patrimoni vitícola i desenvolupament econòmic. Ponències i comunicacions de la IX Trobada d'Estudis per a la preservació del patrimoni de la pedra seca als Països Catalans.

RIPOLL, Ramon, coord. (2010). La pedra seca. Evolució, arquitectura i restauració. Col·lecció Arquitectura tradicional, vol. 3. Edicions Brau. Figueres.

SOLER i BONET, Josep M. i PERARNAU i LLORENS, Jaume (1985). "Les barraques de vinya al terme municipal d'Artés (Pla de Bages)"; dins Dovella, núm. 17. Manresa, pàgs. 37-43.

SOLER i BONET, Josep M.(1987). "Barraques i tines, construccions per a la vinya"; dins Dovella, núm. 24. Manresa.

SOLER i BONET, Josep M.(1988). "La tècnica de la pedra seca. La construcció popular"; dins Dovella, núm. 29. Manresa, pàgs. 47-52.

SOLER i BONET, Josep Maria (2000). "La construcció en pedra seca, arquitectura, patrimoni i tradició"; dins Dovella, núm. 70. Manresa, pàgs. 9-11.

